Життєпис домашнього голуба

I

Ми відчинили хвіртку й опинились у великій стайні, розташованій на Західній Дев’ятнадцятій вулиці Нью-Йорка. Ледь чутний дух чистенького стійла тонув у духмяних пахощах сіна. Ми вилізли драбиною на довге горище. Південний край горища був відгороджений, і туркання голубів свідчило, що там голубник.

Тутешні голуби прославилися на все місто, і саме сьогодні п’ятдесят наймолодших із них мали змагатися в перегонах.

Господар голубника попросив мене, як людину безсторонню, бути суддею цих перегонів.

Молоді голуби вже не раз тренувались у перельотах. Разів зо два їх відносили разом з батьками за місто, і вони поверталися звідти до голубника. На цей раз уперше вони мали летіти без старих голубів. Старт їм призначили в містечку Єлізабет, що в штаті Нью-Джерсі,— досить далеко для першого самостійного перельоту.

— В такий спосіб,— сказав тренер,— ми збуваємо телепнів. Повертаються тільки найздібніші, а саме вони нам і потрібні.

Багато хто цікавився перегонами з ось якої причини. Всі, хто працював у голубнику, а також чимало аматорів голубиного спорту забилися об заклад,— котрий з голубів прилетить перший. Я мав визначити переможця, уболівальники якого одержать по тому виграш. Переможцем вважався не той голуб, який прилетить перший, а той, що перший залетить у голубник, бо яка користь з голуба-листоноші, коли він, повернувшись, не сяде зразу на сідало.

Голуб-листоноша привчений за всяких умов і завжди повертатися додому. Ці голуби не визначаються ані особливим кольором, ані чудернацькими прикрасами, які б відрізняли їх від інших голубів. їх розводять не заради краси, а тому, що вони швидкокрилі й кмітливі. Вони вірні своєму голубникові і здатні відшукати його без помилки. Немає іншого створіння, що вміло б так швидко зорієнтуватися і вибрати потрібний напрямок, як добрий поштовий голуб. Од інших голубів він відрізняється хіба що великими виступами над очима і міцними крилами.

Отож сьогодні молоді голуби мали показати, чого вони варті.

Хоча було багато свідків, я вирішив зачинити всі вічка голубника, крім одного, яке буде відчинене, аж доки всередину залетить перший голуб.

Я ніколи не забуду тих вражень, що їх мені довелося пережити цього дня. Мене попередили: вони вилетять о дванадцятій і прилетять сюди о пів на першу; але будьте насторожі, вони летять як вихор. Не встигнете їх угледіти, як вони вже влетіли до голубника.

Ми стояли на горищі, виглядаючи в шпарки чи ледь прочинені вічка, пильно вдивляючись у південно-східний край неба. Аж раптом хтось вигукнув:

— Дивіться, он вони летять!

З’явившися на обрії білою хмаринкою, голуби промчали над дахами міста, шугнули повз високий димар і за дві секунди були вже тут. Білий спалах, лет стрімких крил — все сталося так несподівано, швидко, що я, хоч і готувався, був захоплений зненацька. Я стояв біля єдиного відкритого вічка. Раптом крізь вічко промайнула блакитна стріла, вдаривши мене крилом по обличчю. Я ледве встиг зачинити вічко, хтось з-поміж нас загукав:

— Арно! Арно! Я ж казав вам, що він переможе.

Ох ти ж, любчику мій! Тобі лише три місяці — і вже виграв призі !

І власник Арно затанцював, більше з радощів за свого улюбленця, аніж тішачись виграшем.

Всі присіли навпочіпки, шанобливо стежачи за тим, як він жадібно напився, потім стрибнув до кормушки.

— Подивіться на його очі, на крила, чи ви бачили коли-небудь такі груди? Еге ж, такому голубові ціни немає! — без угаву вихвалявся його власник, звертаючись до знайомих, які мовчки переживали невдачу своїх птахів.

Це була перша перемога Арно. Він виявився найкращий із своїх перевесників, що їх виростили у відомому голубиному розпліднику. Перед ним відкривалося блискуче майбутнє. На лапку йому одягли срібне кільце Нью-Йоркського клубу любителів голубів. Він дістав номер 2590 С — номер, який і досі зберігають у пам’яті всі аматори голубиного спорту.

Під час цих перегонів додому повернулося тільки сорок голубів. Так воно й мало бути за всіма правилами. Слабші птахи повідставали, нетямущі — заблудилися. Таким простим способом вирізняють нездібних і покращують голубину породу. Із десяти голубів, що не прилетіли, п’ятеро щезли навіки, а інші п’ятеро повернулися пізніше в той же день, не всі разом, а один по одному; останнім прилетів здоровий вайлуватий вороний голуб. Робітник голубника сказав:

— Ось він нарешті, той телепень Вороний, на якого ставив Джекі. Я не сподівався, що він повернеться. З таким волом далеко не полетиш.

Великий Вороний, також прозваний Кутовим, бо народився в кутовому гнізді, ще змалечку визначався неабиякою силою. Хоч усі молоді голуби були приблизно одного віку, він став куди більший за інших і набагато гарніший. Проте аматори голубиного спорту не дуже-то цінують красу голубів. Вороний, очевидячки, розумів свою перевагу і ще змалечку почав сікатися до своїх слабкіших товаришів. Його власник пророкував йому велике майбутнє, але Біллі, робітник голубника, мав щодо цього великі сумніви, зважаючи на його довгу шию, здорове воло й великий тулуб.

— Птах не може швидко летіти, несучи такий пухир. Його довгі ноги — тільки зайва вага, і шия теж заважає льоту,—зневажливо бурмотів Біллі, прибираючи вранці голубник.

II

Голубів безнастанно випробовували все в нових і нових перельотах. З кожним разом дистанція перельоту зростала на двадцять п’ять — тридцять миль, а напрямок змінювався до тих пір, поки голуби вивчили всю місцевість на сто п’ятдесят миль навколо Нью-Йорка. Із п’ятдесяти птахів залишилось тільки двадцять, тому що під час важкого тренування відсіювалися не тільки слабкі й недорозвинені, а також і ті, хто випадково занедужав, став жертвою нещасного випадку або переїв перед польотом. Серед голубів, що залишились, було багато гарних птахів, широкогрудих, яснооких, довгокрилих, створених для швидкого польоту. Здебільшого вони були білої, вороної та брунатної масті, відрізняючись один від одного своїм забарвленням, всі вони мали блискучі очі й чутливий слух, і найкращий, найздібніший, найперший серед них був маленький Арно. В голубнику він не дуже відрізнявся від інших,— всі тепер мали срібне кільце на ніжці,— але у повітрі Арно зразу показував, чого він вартий. Як тільки відкривали кошик, Арно вилітав перший, здіймався у висоту, щоб бачити якнайдалі, визначав напрям і летів, ніколи не зупиняючись, щоб напитися, попоїсти чи погуляти.

Незважаючи на похмурі віщування Вілла, Вороний з кутка теж залишився між двадцяти тих, що витримали іспити. Жодного разу він не повернувся перший, часто запізнювався, прилетівши, не накидався на їжу, не звертав уваги на воду, і це свідчило, що дорогою він підживляється. Але все ж таки Вороний щоразу повертався, і тепер у нього на нозі, як і у всіх інших, красувалося срібне кільце. Захоплюючись Арно, Вілл зневажав Вороного, але власник його раз по раз повторював:

— Не поспішай з висновками. Ранній овоч раніше і зогниває. Я завжди помічав, що найпрудкіший птах показує свої здібності не зразу, а згодом.

Не минуло й року, як маленький Арно встановив справжній рекорд. Голубові найважче летіти над морем, тому що там немає орієнтирів, а особливо важко в туман, коли не видно навіть сонця. В таких випадках пам’ять, зір і слух не можуть стати у пригоді, й доводиться керуватися природним почуттям напрямку. Але страх може пересклити це почуття, і тому треба, щоб між шляхетними крилами билося відважне сердечко.

Арно і ще двох голубів, як це передбачалося курсом тренування, посадили на океанський пароплав, що плив у Європу. їх мали випустити, коли земля зникне за обрієм, але саме ліг густий туман, і було вирішено відправити голубів назад із зустрічним кораблем. Та через десять годин зіпсувався судовий двигун, туман ще більш згустився і пароплав, безпомічний, як колода, ліг у дрейф. Він кликав на допомогу своїми гудками, але океан був пустинний. Тоді згадали про голубів. Першого вибрали голуба з цяткою на спині № 2592 С. Записка на непромокальному папері була скатана в дудочку й прив’язана до хвоста голуба. Його підкинули у повітря, і за мить він зник. Через півгодини з таким самим листом вислали Вороного № 2600 С. Він злетів, але негайно повернувся і переляканий сів на палубу. Його піймали і з презирством кинули в клітку. Зрештою, настала черга третього — маленького м’язистого птаха. Поглянувши на кільце, моряки довідалися його ім’я і номер: Арно, 2590 С. Воно нічого їм не говорило. Проте моряк, який тримав його, відчув, що серце голуба калатає не так шалено, як у

попереднього птаха. Йому прив’язали записку, зняту з Вороного. Там було написано:

10 годин ранку, вівторок.

За двісті десять миль від Нью-Йорка у нас зламався вал; ми безпомічно дрейфуємо в тумані. Вишліть якомога швидше буксир. Кожної хвилини ми подаємо сигнал: один короткий і один довгий свисток.

К а п і т а н

Коли Арно підкинули в повітря, він зробив коло над пароплавом, друге коло вже вище, потім ще вище і зник у тумані. Заглушивши всі свої почуття, крім одного, він повністю віддався йому. Як стрілка компасу, що вказує на полюс, спрямував Арно свій лет до рідного голубника, до єдиного в світі місця, де він почував себе затишно.

Того дня по обіді в голубникові чергував Біллі. Раптом він почув свист швидких крил. Повз нього промайнула синя стріла, що кинулася до жолоба з водою. Голуб уже пожадливо тамував спрагу, коли Біллі впізнав його і радісно скрикнув:

— Та це ж ти, мій любчику Арно!

Потім за звичкою досвідченого голубиного тренера він глянув на годинник і відзначив час: дві години сорок хвилин. Цієї миті він помітив на хвості шворочку. Біллі зачинив двері і швиденько накинув на голову Арно сільце. За хвилину в його руках була записка, а через дві хвилини він уже поспішав до контори пароплавної компанії, де його чекала солідна винагорода. В конторі він довідався, що Арно пролетів двісті десять миль в тумані над морем за чотири години сорок хвилин. Через годину до потерпілого пароплава вже поспішало рятувальне судно.

Двісті десять миль в тумані над морем за чотири години сорок хвилин! Оце то рекорд! Він був належним чином зафіксований у документах Голубиного клубу. Арно принесли в клуб, де секретар штампом з незмивними чорнилами зафіксував на правому крилі Арно його рекорд, зазначивши дату та реєстраційний номер.

Перший випущений з пароплава голуб додому не повернувся. Напевне, він загинув у морі.

Вороного приставили на буксирі.

III

То був перший рекорд Арно; незабаром він поставив їх ще кілька. Здібний голуб почав привертати загальну увагу, і в стінах старого голубника відбулося чимало цікавих сцен.

Одного разу до голубника під’їхала карета, з неї вийшов сивоголовий джентльмен, подався запиленими сходами на горище і весь ранок просидів там, пильно вдивляючися крізь окуляри в небо. Він чекав звістки з одного місця, розташованого за сорок миль від Нью-Йорка,— звістки, для нього дуже важливої, звістки, що могла його врятувати або занапастити, звістки, яку він мав отримати швидше, ніж дійде телеграма, бо телеграма чекатиме своєї черги не менш як годину і там і тут. Що могло подолати ті сорок миль швидше за телеграму? В той час перегнати всіх і кожного міг тільки першокласний голуб-листоноша.

Якщо тільки звістка буде сприятлива, він не пошкодує грошей. Але задля цього треба вирядити щонайкращого голуба. Гінцем вибрали Арно, який уже мав сім рекордів. Минула година, друга, пішла третя, коли синій метеор, свистячи крилами, увірвався в голубник. Біллі швиденько зачинив отвір і піймав його. Хутко він зрізав нитки і подав банкіру записку. Старий чоловік зразу зблід, насилу розгорнув її, прочитав, і його обличчя знову порожевіло.

— Дяка богові! — полегшено мовив він і подався радісний на своє засідання. Маленький Арно врятував його зі скрутного становища.

Старий хотів купити Арно, почуваючи, що він має віддячити своєму рятівникові, але Біллі сказав:

— Яка йому з того користь? Ви не можете купити серце голуба. Він житиме у вас в’язнем, от і все. Але ніщо в світі не примусить його покинути старий голубник, де він народився.

Отож Арно залишився в номері 211 на Дев’ятнадцятій Західній вулиці. Проте банкір не забув тієї послуги.

В нашій країні є негідники, які без усякого сорому цілять у летячих голубів. Чимало шляхетних посланців, що несли звістку, від якої залежало життя чи смерть людини,— чимало їх загинуло від кулі негідників, яким кортіло поласувати голуб’ятиною. Так загинув брат Арно Арнольф. Коли він впав умираючий до ніг стрільця, того охопило каяття. Він відправив листа, якого ніс Арнольф, а голуба приставив до Голубиного клубу, кажучи, що "знайшов його". Коли ж стрільця допитали, він признався, що вбив голуба, бо, мовляв, його хворому сусідові закортіло голуб’ятини.

Сльози гніву виступили на очах його власника.

— Мій голубе, мій любий Арнольфе! Двадцять разів він приносив життєві звістки, тричі ставив рекорди, двічі врятував людське життя, і ви вбили його задля м’яса. Я міг би покарати вас за законом, але я не бажаю принизитися до такої помсти. Проте зробіть мені одну ласку: якщо вашому хворому сусідові колись ще закортить голуб’ятини, приходьте до нас, ми дамо вам її безкоштовно. Та коли у вас є хоч трохи людяності, ви ніколи, ніколи не вб’єте і не дозволите іншому вбити жодного голуба.

Під час цієї розмови до голубника саме зайшов банкір. Він був впливова людина і негайно порушив клопотання, завдяки якому в штаті Нью-Йорк прийнято закон, що захищав голубів.

IV

Біллі ніколи не любив Вороного, 2600 С. Хоч той залишився в лавах найкращих листонош, Біллі був певний, що Вороний ні на що не здатен. Випадок на пароплаві показав, що він боягуз. До того ж він виявився страшним забіякою.

Якось уранці Біллі зайшов до голубника і застав там бійку; два голуби, великий і малий, чубилися на підлозі, здіймаючи куряву. Насилу їх розборонивши, Біллі побачив, що малий — це Арно, а великий — Вороний. Арно бився хоробро, але йому довелося непереливки, бо Вороний був удвічі тяжчий.

Невдовзі Біллі з’ясував, чого вони завелися. Обом їм подобалась гарненька невеличка голубка. Біллі не мав можливості скрутити шиї Вороному, але зробив усе, що міг, для свого улюбленого Арно. Він посадив Арно з маленькою голубкою в окрему клітку, а Вороного теж замкнув у клітку — з іншою голубкою.

Сталося так, як він і гадав. Через декілька днів обидві пари почали мостити собі гнізда. Але Вороний був дуже великий і гарний. Хизуючись, він раз по раз надимав своє воло, і його шия мінилася проти сонця всіма кольорами веселки, причаровуючи навіть серця найурівноваженіших голубок.

Хоч і зграбний, але маленький тілом Арно не визначався красою. Одні лиш очі його яскріли прегарним блиском. До того ж йому частенько доводилося кидати домівку, виконуючи важливі справи. А Вороний тільки те й робив, що без діла вештався по голубнику, вихваляючись своїми крилами, на яких не було жодної відзнаки.

Моралісти безмірно захоплюються голубами, вважаючи їх за зразок подружньої вірності. Загалом, вони, звичайно, мають рацію, але, на жаль, скрізь бувають винятки.

Красень Вороний ще віддавна справив на дружину Арно неабияке враження, і одного разу, коли її чоловік був відряджений з черговим дорученням, сталося справжнісіньке лихо.

Повернувшись з Бостона, Арно побачив, що його гніздо захопив Вороний. Знову почалася відчайдушна бійка. їхні дружини, єдині глядачі цього бою, байдуже споглядали поєдинок. Арно бився своїми славними крилами, які носили свідчення про дванадцять перемог. Його дзьоб і ноги були малі, а сміливе серце не могло компенсувати відсутність ваги. Вороний перемагав. Дружина Арно спокійно сиділа в гнізді, неначебто це її зовсім не обходило. Ще трохи — й Арно був би кінець, якби не надійшов Біллі. Він так розгнівався, що ладен був убити Вороного, але той вчасно втік з голубника. Біллі ніжно доглядав Арно декілька днів. На кінець тижня той видужав, а через десять днів знову вирушив у політ. Очевидячки, він пробачив свою невірну дружину і жив з нею, наче нічого й не було.

Того ж місяця Арно встановив два нових рекорди, пролетівши з листом десять миль за вісім хвилин і покривши відстань від Бостона до Нью-Йорка за чотири години. Та дома його чекало сумне видовище: його дружина знову милувалася з Вороним. Хоч як Арно був втомлений, розпочалася бійка, і знову закінчилася вона тільки після втручання Біллі. Він розборонив голубів, замкнув Вороного в клітку, вирішивши позбутися його в будь-який спосіб.

Саме настав час великого змагання — переліт на дев’ятсот миль з Чикаго в Нью-Йорк.

Голубів привезли до Чикаго потягом. Там їх випустили одного по одному. Останнім стартував Арно. Птахи не гаяли часу. Поштовий голуб,

керуючись природним почуттям напрямку, може летіти до свого голубника по прямій лінії, але, натрапивши на знайому дорогу, якою літав раніше, він притримується її. Більшість птахів літали в Нью-Йорк з міст Колумбія та Буффало. Арно також знав дорогу з Колумбії, але він знав і дорогу з Детройта. Тож, минувши озеро Мічиган, він взяв напрямок на Детройт. У такий спосіб він міг виграти чимало часу. Детройт, Буффало, Рочестер з їхніми знайомими вежами та димарями залишилися позаду, ось-ось уже й Сіракузи. Йшлося до вечора. За дванадцять годин Арно пролетів шістсот миль і, без сумніву, вів перед у змаганні. Раптом йому захотілося пити. Пролітаючи над дахами міста, він побачив голубник і шугнув униз, щоб напитися. Господар голубника помітив чужого птаха. Він підійшов ближче, щоб роздивитися гостя. Один з його власних голубів виявив до незнайомця ворожі наміри, і Арно, відбиваючись, розгорнув крило й показав довгий список своїх перемог. Чоловік був пристрасний аматор голубів. Він потягнув мотузок, прив’язаний до дверей, і Арно став його бранцем.

Лиходій розправив крила з написами, прочитав їх. Потім на срібному кільці — воно було коштовніше за золоте — прочитав ім’я: Арно.

— Арно! Арно! — вигукнув він.— О, я чув про тебе, маленький красню, і дуже радий, що ти мені попався.

Він зняв записку з хвоста голуба, розгорнув її і прочитав:

Арно бере участь у змаганнях. Він вилетів з Чикаго до Нью-Йорка о четвертій годині ранку.

Шістсот миль за дванадцять годин! Сили небесні, це абсолютний чемпіон. І лиходій ніжно, навіть шанобливо посадив птаха в клітку.

— Я чудово знаю,— мовив він,— що своєю волею ти нізащо тут не залишишся. Але я можу спарувати тебе і дістати від тебе потомство.

Отож Арно опинився у великому зручному приміщенні, де сиділо ще кілька таких самих в’язнів. Господар, хоч і злодій, щиро любив голубів і задля них нічого не шкодував. Три місяці Арно сидів у клітці, день у день він безнастанно ходив уздовж дротяної сітки, видивляючись, куди б утекти. На четвертому місяці він, здавалося, залишив свої спроби, і обережний тюремник приступив до другої частини своєї програми. Він підсадив до Арно молоду голубку. Та Арно не звертав на неї ніякої уваги. Через деякий час тюремник забрав голубку і залишив Арно одного ще на місяць. Потім він по черзі підсаджував йому то одну, то іншу голубку, але знову марно. Арно або грубо відштовхував їх, або ставився з презирливою байдужістю. Часом давній потяг, що кликав його додому, трохи наче слабшав, але скоро вертався з подвоєною силою, і тоді Арно метався перед дротяною сіткою або з усієї сили бився об неї.

Коли овіяні славою крила почали линяти, його тюремник підбирав і зберігав пір’їни як дорогоцінність, а коли виростало нове перо, він відновлював на ньому запис.

Так поволі минули два роки. Тюремник переселив Арно у новий голубник і підсадив до нього ще одну голубку. Випадково вона виявилася дуже схожа на його невірну дружину. Одного разу тюремникові здалося, що Арно приділяє голубці деяку увагу, а через деякий час він побачив, що голубка почала будувати гніздо. Впевнившись, що вони повністю порозумілися, тюремник відчинив дверцята голубника. Арно не вагався ані жодної хвилини. Як тільки дверцята відчинилися, він майнув крізь них, розправив свої дивні крила і, ні секунди не думаючи про свою нову дружину, кинувся геть від осоружної в’язниці — що далі, то швидше й швидше.

V

Ми не можемо зиркнути в мозок голуба й пересвідчитися, що там робиться; ми можемо помилитися, визначаючи глибину його пам’яті й любові до рідної домівки. Але навряд чи ми переоцінимо той дивний, породжений природою і вихований людиною дар — потяг до свого дому,

— що невгасимо палає в цьому шляхетному птахові. Називайте його, як вам подобається: просто інстинктом, вихованим людиною для її власних егоїстичних потреб; пояснюйте його, як ви бажаєте,— а все ж він там є, дужий і вічний, він живе, поки б’ється маленьке сміливе сердечко і рухаються крила.

Дім, дім, милий рідний дім! Ніхто не любив своєї домівки так дуже, як Арно. Забуто всі лихі пригоди й прикрощі, що йому довелося зазнати в старому голубникові. Ні роки ув’язнення, ні пізніше кохання, ні страх смерті не змогли подолати цей потяг. І якби Арно вмів співати, він заспівав би героїчну пісню, гордо прямуючи у височінь. Його славні крила корилися одному-єдиному імпульсові, що кликав його вперед і вище. Стрілою мчав Арно на південь—південний схід.

Унизу димів швидкий потяг. Він був далеко спереду, але Арно наздогнав і перегнав його, як дика качка переганяє в своєму леті пливучу ондатру. А голуб мчав усе далі й далі, над горами Ченанго.

Із свого гнізда на дубі вилетів яструб. Ширяючи в високості, він помітив Арно і вирішив його перейняти. Арно не звернув ні праворуч, ані ліворуч, ні вгору, ані вниз, анітрохи не сповільнив лету. Яструб чигав в ущелині, але Арно промчав повз нього, як олень у розквіті сил мчить повз ведмедя. Його гнала пекуча спонука: додому, додому!

Мах, мах, мах! — шурхотіли швидкі крила, несучи його тепер уже знайомою дорогою. Арно відчув приплив нових сил. Ось і —гірське пасмо Кетскілу.

Раптом із гребеня гори зірвався сокіл, швидкокрилий розбійник, пишаючися своєю силою, пишаючися своїми крилами. Він зрадів жаданій здобичі. Оглянись, Арно! Рятуйся, обійди небезпечні гори!

Чи звернув голуб зі своєї дороги? Де там! Адже це був Арно! Додому, додому, додому! — була його єдина думка. Він тільки наддав швидкості,

і сокіл зостався позаду. Внизу — мила його серцю долина Гудзону, добре знайомий шлях, якого він не бачив ось уже два роки. Подув полуденний вітер, і Арно спустився нижче. Додому, додому! Ось уже внизу з’явилися вежі міста. Додому, додому, повз ажурний міст уздовж берега річки.

Низько спустився Арно, занадто низько. Яка зла сила спокусила стрільця сісти в засаду на цьому горбі? О, Арно, літаючи низько, не забувай про стрільців. Занадто низько ти летиш над цим пагорбком.

Ба-бах! — подих смерті торкнувся його,— торкнувся, але не збив. Із швидких крил додолу полетіли пера, на яких були написані його перемоги. "Нуль" з його морського рекорду випав, і не 210, а 21 миля було тепер зазначено на крилі. О, безсовісний браконьєр!

Темна пляма з’явилась у нього на грудях, але Арно тримався. Додому, додому, будь-що додому. 1 він прямував додому, але дивовижна швидкість тепер зменшилась, і вітер свистів у його пошарпаних крилах. Додому, додому! — і біль у грудях ущухала. Ось високі скелі Джерсі. Своїм далекозорим оком він угледів високі вежі рідного міста. Вперед, вперед — хоч слабкішають крила, очі застилає туман, і тільки любов до рідного дому стає щохвилини дужча.

Він пролетів попід високими скелями, щоб захиститися від вітру, над самою водою, під соколиним гніздом — розбійничим замком, де сиділи великі люті соколи. Скидаючись на розбійників у чорному, вони очікували голуба. Арно знав їх давно. Багато голубів з листами знайшли тут свій кінець, багато відмічених перемогами пір’їн вилетіло з їхнього гнізда. Арно вже доводилося з ними зустрічатись, і тепер він безстрашно мчав повз них уперед, мчав швидко — але не так швидко, як колись. Смертоносна рушниця відібрала силу, зменшила його швидкість. Вперед, вперед! А два соколи, сильні, швидкі, як блискавка, гналися за ним, слабким і стомленим.

Навіщо розповідати про це переслідування? Навіщо змальовувати відчай маленького серця, яке так прагнуло до рідного дому? Арно вже бачив його!

За хвилину все було закінчено. Пронизливо репетуючи, соколи летіли до свого гнізда, а в їхніх кігтях було тіло маленького Арно. Там на скелях дзьоби і кігті бандитів закривавилися кров’ю героя. Незрівнянні крила були розірвані на клоччя, і їхнє пір’я розвіялося за вітром. Там воно лежатиме і в сонце, і в дощ, аж поки вбивці зазнають суворої кари, аж поки твердиня їхня буде знищена. І ніхто б не довідався про долю чудового птаха, аби не срібне кільце, яке месник знайшов серед покидьків і сміття піратського гнізда,— кільце з багатозначним написом: "Арно, 2590 С".